

DISS. DE
POENIS QUIUSDAM
IURIS ROM. IN
GERMANIAM
RECIPIENDIS

Heinrich Ernst Kestner, Johannes Ludwig
Burgk

Serenissimo & Celsissimo
PRINCIPI AC DOMINO,
DOMINO
JOACHIMO
FRIDERICO,

Hæredi Norvvegiae , Duci Schles-
wici, Holsatiæ, Stormariæ & Dithmarsiæ,
Comiti in Oldenburg & Delmenhorst, &c.

Domino suo longe Clementissimo,

Tenues hasce studiorum primitias in devotissimi
& gratissimi animi tessera, humillimamque
gratiarum actionem pro tot Parenti suo cle-
mentissime exhibitis beneficiis, cum voto
felicissimi ultius regiminis, & cujuscunq[ue]
felicitatis humillima mente ac manu

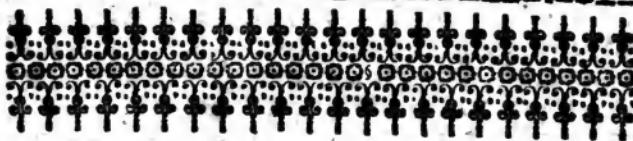
*Dat, Dicat, Dedicat,
Consecrat & Offert*

SERENITATIS SUÆ

Devotissimus ac Humillimus
Servus

JOH. LUDÖVICUS BURGK.

THES. I.

AD conservationem societatum civilium, (qvas primos homines, contra injurias malitiosorum hominum sibi præcavere volentes, iniisse putamus cum *Pufend. de O. H. & C. l. 2. c. 5. §. 7.*) nihil utilius, nihilqvè magis necessarium est, qvàm legum salubrium constitutio, inqve earum contemtores severa animadversio. Sicut enim Respubl. sine legibus incolmis esse neqvit, ita nec leges sine pœnali aliquva sanctione salvæ esse possunt, cùm ea ferè omnium hominum sit natura, ut in contrarium semper ferantur, secundum illud Ovidii:

Nitimus in vetitum, semper cupimusque negata.
Omnes autem leges duo contineant capita, primò qvid faciendum sit vel omittendum, secundò pœnam, eum mansuram, qvi facienda omiserit, vel omittenda fecerit. *Pufend. de O. H. & C. l. 2. c. 12. §. 4.* Qvorum si alterum defecerit, leges, à potestate summa latæ, impunè violantur, adeoqve elusoriæ redduntur.

LL. & pa-
ne valde &
sunt neces-
saria.

Pœna defini-

TH. II. Apparet ex præcedente thesi, pœnam spiritum quasi atque animam legum esse, citra quam legis nomen inane, & vix sonus erat futurus. Est autem pœna nihil aliud, quam malum passionis, qvod infligitur propter malum actionis, definitio ita *H. Grot. de J. B. & Pac. l. 2. cap. 20. §. 1.* ex eoqve *Pufendorff. de O. H. & C. l. 2. c. 13. §. 4.* Qui male fecit, malum ferat, qvod antiquissimum & Rhadamantheum jus vocant philosophi. Continet omnis pœna reparationem juris læsi, seu talionem, in sensu morali acceptam, de qua nec ipse Deus, cum imperfectionem in summo numine argueret, alteri jus aliquod detrectare velle, dispensat. Deus subinde justissimus est Zelotes, qvia peccata non dimittit impenitentia, tametsi misericordiae sit remittere, justitia tamen est punire. Nostrum inpræsens propositum est, variis Juris Romani recensere pœnas, qvæ quidem secundum plurimorum sententiam pro abrogatis, seu potius nunquam receptis, habentur, propter summam tamen exinde in Rempubl. redundantem utilitatem in Germaniam nostram reducimenterunt.

Juris Romani
autoritas.

TH. III. Jus Civile, sive Romanum, magnæ autoritatis esse, & per totam ferè Europam observari, testatur *Lauterb. in Comp. præf. lit. A.* in primis magna ejus est autoritas in Germania nostra, ubi primò sensim receptum, postea variis imperii constitutionibus, qvas apud *Struv. in S. J. C. Exerc. 2. tb. 35.* allegatas vide, confirmatum fuit, imò statuta & leges provinciales ex eo declarari, restringi, & suppleri solent, *Gail. l. 1. Obs. 50. n. 5. Carpz. part. 3. const. 20. def. ro.*

Id

Id tamen mirandum, qvōd, relictis iis, qvæ maximè utilia & æqua sunt, plurima penè subtilia, nostrisqve temporibus non congruentia, recepta sint. Pœnæ enim Juris Rom., licet ad salutem & tranqvillitatem Reipubl. nostræ plurimùm conferre possent, per continuum non usum qvæsi rejiciuntur, cum tamen ad refrænandam hominum malitiam merito introduci debeant.

TR. IV. Initium faciemus à judice, tanqvàm persona judicij principali, cujus officium est, ne aliter judicet, qvàm legibus, aut constitutionibus, aut morib⁹ proditum est *pr. J. de Offic. Jud.* Cumqve minister, non arbiter legum sit, seqvitur, qvōd non de legibus, sed secundum leges pronunciare teneatur. *c.3. dist.4. Nov.82. c.13.* Qvod si ergo dolô malô male judicaverit, infamia notatur. *I.2. C. de Pœn. Jud. qui mal. jud.* insuperqve veram litis æstimationem solvere tenetur *I.15. §.1. ff. de Judic.* & sententia ipso jure nulla est. *I.7. C. quand. prov. non est nec.* Dolô malô judicare dicitur, si vel propter gratiam, vel iniuriam, vel pecuniâ corruptus contra jura pronunciaverit *d.l. 15. §.1.* (qvo ultimô casu etiam pœnam repetundarum in quadruplum sustinet. *I.3. l.4. l.6. §.2. ff. ad l. Jul. Repet. l.ult. C. eod. l.3. C. de Adseffor.* Qvæ pœna repetundarum pro ratione circumstantiarum ad exilium vel mortem usqve extendi potest *I.7. §. ult. ff. ad l. Jul. Repet.*) Has pœnas justissimas esse, nemo facile negabit, sed, iniqvos & avaros Judices hodiè ita puniri, pauca, vix ulla, extant exempla. Inde fit, qvōd Judices istiusmodi, à metu pœnæ liberati, pu-

*Pœna Ju-
dicis male
dolô judi-
cans.*

blicè munera accipere non erubescant, iisqve excœcati, *vid. Exod. XXIII, 8. Eccles. XX, 31.* qvid justum rectumqve sit, cognoscere nequeant. Quadrant in nostrum seculum verba *Propert. l.3. Eleg. ii. vers. 5t.*

Aurō pulsa fides, aurō venalia jura,
Aurum lex seqvitur.

Principes vero, qvibus summa potestas à Deo hisce in terris demandata est, sedulo inqvirant in hoc crimen, tueantur pauperes contra divites, qvorum illi pecuniâ crebrò, non justâ causâ, vinci solent. Poenas Juris Civilis, in illud statutas, executioni mandent, eruntqve brevi Judices, qvi honestum præferant utili, & dona nocentium alto rejiciant vultu, uti canit. *Horat. l.4. carm. od. 9. vers. 41. seq.* Laudabile certe est, Principem judicia à malis sordidisqve hominibus purgare, secundum *l.13. ff. de Off. Præf.* Exemplum nobis præbent antiquæ historiæ in Cambyses, Persarum Rege, qvi nihil gloriâ dignum, dum vixit, perpetravit, nisi qvôd Sisamnem, injustum & ære corruptum Judicem, excoriarí, ejusqve pellem tribunali affigijussit, ut successores jus variare in posterū sibi caverent. *vid. Meyeri Theat. Hist. period. 4. p.m. 69.*

*Judex, do-
loè judi-
cans, falsè
crimen
committit.*

TH. V. Non tantum crimen repetundarum *Judex corruptus, & ex malitia falsè pronuncians,* uti in antecedente thesi dictum, committit, sed etiam crimen falsi. *l.1. §.2. ff. ad L. Corn. de Fals.* Est hoc dolorosa veritatis immutatio, in alterius præjudicium facta, ubi tria memorantur reqvisita, qvæ conjunctim adesse debent, si qvis in crimen falsi incidisse dicatur: *nimirum l. dolus, l.20. C. ad L. Corn. de Fals.*

2. ve-

2. veritatis immutatio, exempla *v. in l. 23 ff. eod.* & ut
 3. alteri damnum afferatur. Falsitas enim non nocibilis ex lege Cornelia de falsis non est punienda, idque communi Dd. sententiâ comprobat *Carpz. Crim. part. 2. qvæst. 93. num. 10.* Ista tria reqvisita qvoniam in Judice, ex proposito falsam & iniquam sententiam ferente, concurrunt, procul dubio falsum is committit, ideoq; pœnam modò graviorem, modò mitiorem, pro qualitate falsi commissi, & hinc alteri obvenientis damni, sustinere debet *arg. l. 2. ff. l. 22. C. ad L. Corn. de Falſ.* Qværitur autem, annon bonum in finem, & iusta in causa Judicii munera sumere liceat? qvod omnino negandum, ob rationes à *Carpz. d. qvæst. num. 59.* allatas. Hoc tamen in catu Judex non criminis falsi, sed repetundarum reus erit.

TH. VI. Si per imprudentiam Judex male, sive contra jus pronunciaverit, litem suam facit *pr. J. de Oblig. qvæ qv. ex del. nasc. l. 5. §. 4. ff. de O. & A. l. ult. ff. de Extraord. Cognit.* i.e. cogitur litem, qvam male terminavit, in se fuscipere, & sic ex Judice fit reus. *Hopp. in Comment. ad d. pr. J. de Obl. qvæ qv. ex del. ad verba: litem suam fecerit.* Hodiè nec hanc pœnam usi receptam esse, testatur *Mollenb. cent. 3. div. 6. ad dit. 1.* Qvia enim in multis Germaniæ locis honores si non publicè vendi, attamen ab officialibus, qvorum verba multum apud Principes valent, pro certo aliquo accepto pretio aliis concedi solent, non potest non evenire, ut sæpius ad nobile Judicis officium promoteantur, qvi parce admodum vel Digesta vel Codicem manibus tractârunt: qvi, si tam gravi pœna,

*Pœna Ju-
dicis, per
impruden-
tiam male
judicariū.*

pœna, qvoties per imperitiam, contra jus pronunciāt, afficerentur, alios divites, non multum doctiores, incitare possent, ut cautius mercari, & majori studio studia excolere discant, neqve jugo, cui impares sunt, colla subdant, sic enim magnum avaris illis officialibus emolumentum eriperetur. Heu qvanto æqviores sunt leges Romanæ hodiernis moribus? Olim nemo ad munus admittebatur, nisi præstitō juramentō, se nihil pro administratione sortienda neqve per se, neqve per interpositam personam dedisse, nec daturum esse. *I.6.C.adl.Jul.Repet.* Principes autem hac qvoque in re autoritatem suam interponant, & ad stabiliendam in territoriis suis justitiam, viros probos, Deum timentes, integros, atqve avaritiam fugientes, v. *Exod.VIII,21.* Judiciis præfiant, iisqve, qvi forte per incuriam irrepserē, aliisqve per imperitiam male pronunciando damnum intulerunt, poenam hanc, Romanis usitatam, tanquam æqvissimam, irrogent.

*Pona Ca-
lumniato-
rum.*

T. H. VII. Nelites in judicio temerè vel calumniosè suscipiantur & protrahantur, Jure Rom. introductum est juramentum calumniæ, qvod vocant generale (speciale, sive juramentum malitiaæ à Jure Canonico denominationem suam accepit c. 2. §. fin. de Juram. Calumn. in 6to.) ab Advocatis, ipsisqve partibus ab initio litis præstandum, qvòd in tota causa nihil calumniandi animo contra adversarium suscipere velint *I.2.C.de Jurej. propt. cal. dand.* cuius juramenti potiora capita recenset *Schöppf. ad ff. tit. de Jurej. num. 52.* In eos verò, qvi calumniandi, qvod

quod est per fraudem & frustrations litibus alios vexare l. 233. pr. ff. de V.S. causâ pecuniam acceperunt, poena quadripli statuta est, illi intra annum adjudicanda, cui calumniosum negotium imminebat l.i. pr. ff. de Calumniat. §. 25. *J. de Action.* Actionem de Calumniatoribus, quâ hæc poena petitur, hodie in usu esse, multi contendere audent Dd., inter quos est *Dn. Stryck. in usu mod. Pandect. tit. de Calumn.* Schöpf. ad ff. eod. num. ult. *igitque alleg. Hopp. in Comment. ad §. 25. J. de Action. in usu bod.* Verum, illam nunquam in Germania esse receperam, melius asserit *Dn. Praeses diff. 4. de Valore Digest. §. 6.* Doleendum tamen, tam salutares Romanorum constitutiones nullo in pretio haberi. Hodiè sane æqvè lata calumniatorum seges, quamq; videm fuit olim, & forte adhuc longe major, de quo conqueritur *Wintb. in Partb. litig. lib. I. cap. 8. num. 23.* Ergo eadem, si non majori, legum severitate calumniantium iniqvitates repellendi decet, istiusq; actionis receptionem, (quamq; integritas judiciorum, ubi omnes fraudes & dolimachinationes exulare debent, multum conservatur,) nemo, nisi pessimis istis Rabulistis, lucrum sibi ex aliorum damno qvarentibus, favens, disfavebit.

Th. VIII. Præstatio juramenti calumniae, de quo in superiori thesi actum, nonnullum tamen liberat à poena temerè litigantium (quales dicuntur qui sine probabili causâ litigant) quia vicitus victori in expensas regulariter condemnatur l.r. §. 6.C. de Judic. cult. in fin. X. de Major. & Obed. Hinc in securitatem

Pana temere litigantium.

tem rei cautio est præstanta ab actore, de decima
litis parte, in casum victoriae exsolvenda per Nov. 112.
cap. 2. junct. Autb. Generaliter C. de Episc. & Cler.
Quam cautionem hodiè ab usu fori recessisse peni-
tus, testantur *Carpzov. Jurispr. for. part. I. const. 5.*
def. I. num. 5. Brunnem. ad d. Autb. Matth. Steph. ad
Nov. 112. num. 9. Carpzov. p. 3. decis. 226. num. 2. Ubi
plures pro hujus cautionis non usu militantes addu-
cit, nec enim expensæ amplius pro quantitate sum-
mæ petitæ; sed prout revera factæ, liquidentur, &
moderamini Judicis subjiciuntur, *Struv. in S. J. C.*
Exerc. 44. tb. 6. Hujus pœnæ, qvòd victus victori in
expensas teneatur, viridem observantiam quodictia-
na praxis docet, singulari ejus æqvitate id suadente,
cùm refrænet pruritus litigantium, reddatqve vi-
ctori sumtus, qvos aliâs sine culpa sua perdidisset.
Cessat tamen in expensas condemnatio, si victus ju-
stam ac probabilem litigandi habuerit causam *I. 78.*
§. 2. ff. de Legat. 2. qvia tunc improbus & temerarius
litigator, qvi tantum ad expensas restituendas obli-
gatur, *§. 1. J. de Pœn. tem. litig. I. 79.* pr. ff. de *Judic.*
appellari nequit. Causam litigandi justam ac proba-
bilem qvis habuisse præsumitur, si Responsum facul-
tatis alicuius Juridicæ pro se habeat, aut in tali causa
victus sit, de qua diversæ Jurisperitorum opiniones
extant. *Brunnem. in Proc. Civ. cap. 27. num. 70.* Sed,
si posteriorem sententiam admittimus, rarissime
victus expensas refundere necesse habebit, cùm vix
detur casus, qvi non diversimode à Doctoribus ex-
plicari & proponi soleat. Ergo & hoc casu victori à
Judice

9

Judice secundum ejus arbitrium expensas pro varietate circumstantiarum adjudicari, libidinemque litigandi eò magis constringi, non erit iniquum.

Th. IX. Deplorandam processuum nostrorum conditionem, cùm illi per integra secula, qvæ vel trium hominum ætates attingere nequeunt, durare soleant, varii Dd. in scriptis suis satis conuesti. Placet h. l. afferre elegantissima verba *Dn.*

Comparatio processuum Rom. cum hodiernis.

Prædis, qvi in *Compend. Jur. Univ. cap. 6. §. 1.* sic ait: *Quanta processuum confusio, & deploranda miseria sit, vix dici, vix exprimi satis potest. Nulla major Reipubl. calamitas est, quam qvæ ex tediosa processuum diuturnitate, & nimio litigandi pruritu resultat, qvæque adè miserios cives prorsus exbaurit, ipsamqve Rempubl. penitus enervat, ut computatis, finito processu, impensis, ferè nihil superfit, victique & victoris eadem, sed miserrima conditio sit.* Laudabiliores erant processuum Romanorum consuetudines hodiernis, causis namqve criminalibus biennium, intra qvod terminabantur, constitutum erat, ita, ut post biennii excessum accusatus absolveretur. *I. 3. C. ut intra cert. temp. crim. quest. term. causis civilibus præfixum erat triennium, per I. Properandum 13. §. 1. C. de Judic. fiscalibus sex menses. d.l. 13. §. 1. lult. C. de Jure Fisc. causis Clericorum duo menses. Nov. 83. in præf. §. ult.* Qvam processuum finiendorum celeritatem ante omnes Juris Rom. constitutiones observare deberemus, si Majores nostros, qvorum lites rarissimæ & brevissimæ erant, imitari vellemus. Qvo de conf. *Lehmann in der Speyer, Chron. I. 4. c. 21.*

B

Th. X.

*Impunitas
mendacii
causa est,
cur proces-
sus nostri
tam diu
durant.*

TH. X. Causæ, cur processus Romani brevi adeò tempore ad finem perducerentur, poenæ erant in mendaces statutæ. Quid si enim reus mendacii convincebatur, sæpius in duplum condemnabatur, & nulla eum postea exceptio juvabat, uti patet ex l. 22. §. fin. ff. de Noxal. act. l. l. §. 15. ff. si quadr. paup. l. ult. ff. de R. V. Novell. 18. cap. 8. Junct. Autb. Contra qui C. de Non Num. Pec. Novell. 18. cap. 10. Junct. Autb. Item possessor. C. Qui pot. in pign. l. 22. §. 1. ff. de Re Jud. §. 10. & 26. J. de Action. Aliisque Legibus, quas omnes, quamvis sint utilissimæ, parum hodie in judiciis attendi, eoque lites nostras per tanta tempora, cum maximo pauperum incommodo, protelari, experientia testis. Perpenderent Judices, quam indignum sit, mendacia, divino Jure prohibita, vid. Prov. XIII, 5. Prov. XXX, 8. Psalm V, 7. Coloss. III, 9. & à Gentilibus, quibus divinum verbum non erat revelatum, tam rigide punta, à Christianum nomen profitentibus impunita relinqui! Pluribus justitiam harum poenarum exponere possem, sed, quoniam hæc materia doctissime jam retractata est in dissertatione lib. Præsidio Illustr. Dn. Strykii habita, de Processibus abbreviandis per poenam mendacii, merito hac supercedens, sententiam saltem nostram, mendacii impunitatem veram existere causam, cur processus hodierni tam diu protrahantur, per locum, ex illius dissertat. §. 6. desumptum, corroborantes, ubi hæc verba leguntur: *Hoc unicum in Judiciis immortales reddit processus, vel saltem difficiles, quod negare,* & ita

ita mentiri impunè liceat, ut binc, si judicia nostra palestram mendaciorum dixeris, & quidem impunitorum, non erraveris. Addemus etiam Dn. Præsidis, pœna mendaciū ut merentibus applicetur, sva-
dantis, verba, qvæ habet in *Compend. Jur. Univ. cap. 5.*
§. 1. Consilium esset, inquit, maximèque expediret, si *Judices* id agerent, ut ad pacitorum qualiumcunque fidem servandam, qb; solo vinculō res Germania feliciter stetit, adigerent controvertentes, negantes autem promissam fidem in duplum condemnarent, idque lego publica sanctiretur. Hec mera sunt vota, qvorum felicior eventus in tam corrupto patria nostra statu vix sperari potest.

XI. Qvia plus petitio etiam species aliquæ mendaciū est, dum qvis sciens plus, qvā sibi debetur, exigit, Romani, mendacia valde exosi, constituerunt, ut, qvi plus peteret, totā causā caderet. Plus peti-
tur vel re, vel tempore, vel loco, vel causa, *§. 33. J. de Action.* Imperator vero Justinianus in pœnæ hujus focum aliam substituit, ut scilicet, qvi tempore plus petierit, inducias, qvæ reo competebant, in duplum concedere, & sumitus litis restituere cogatur ex consti-
tit. *Zenonis in l.i. pr. C. de plus petit, add. §. 10. J. de Except.* Qui re, causa, vel loco plus petierit damnum, qvod ea occasione reus perperissus est, triplicatum reddat. *§. 24. & 33. J. de Action. l.2. C. de Plus petit.* Supersunt tamen casus, ubi de novo qvoqve Jure Civili antiqua pœna obtinet. Primus obvenit in *Lult. C. eod.* qvæ disponit, eum, qvi per dolum super ampliore summa, qvā ipsi debetur, cautionē exigit,

Pœna plus petitionis.

illamqvesumimam in iudicio petit, si ante litis conte-
stationem calliditatis eum non pœnitent, totō debito
defraudari. Alterum casum exhibit *Nov. 15. cap. 4.*
ubi is, qvi apud defensores civitatis plus petit, eo
animō, ut item ad provincialē Judicēm transferat,
omni litis dispendio subditur. Hodie harum pœ-
narum nullum esse usum, sed alias leviores vigere,
ostendit *Hopp. in Comment. ad d. §. 33. f. de Action. in*
uf. Cod. Cum tamen is, qvi plus petit, dolosē agit,
aliumqve defraudandi animum habet, (qvi enim
ex ignorantia, vel per errorem plus petit, huic pœnæ
subjiciendus non est) prætereaqve mendacium,
& ita duo scelera committit, qvorum unumqvodque
singularem meretur pœnam; Constitutionem
Imp., ad avaritiam litigantium reprimendam aptio-
rem, hodiernæ praxiante ferre non ambigo. Ejus-
modi tamen pœna non afficiendus est minor, licet
ex ignorantia crassa & errore juris plus petierit.
arg. l. 25. ff. de Minor. l. 2. C. si adu. solut. Sicut enim
minor, lubrico ætatis lapsus, in aliis causis, ita & in
hac in integrum restitui debet; modo non dolosē
plus petierit, qvia tunc indignus est auxiliō legis,
contra qvam committit. *l. 37. in fin. ff. de Minor.* Nec
gaudet beneficō restitutionis, in integrum minor
Juris Doctor & Advocatus, si ex errore juris plus
debitō petierit, qvia talis, dum ex juris ignorantia
se circumventum esse afferit, propriam turpitudi-
nem allegat. *l. 2. §. 43. ff. de Orig. Jur.* Propriam au-
tem turpitudinem allegans audiendus non est. c. 8.
X. de Donat. l. 4. C. de Revoc. Donat. l. 5. C. de Cond. ob
turp.

turp. caus. ibique Goth. conf. Harpr. ad S. 33. Jur. de Action. S. 6. & seqq.

Th. XII. Diximus de personis judicij principibus, Judice scilicet, actore & reo, poenarumque in eos latarum æquitatem atque utilitatem paucis demonstravimus. Pergimus jam ad Advocatos, quorum post illas personas in judicio maxima habetur ratio. Quid attendere debeat Advocatus, parti, cuidam patrocinium promittens, monstrat *Dn. Preses in Conspectu Jurisprud. Legislat. S. 47. pag. 84. & seqq.* Cæterum Advocatis, qui laudabili, vitaque hominum necessario dicuntur officio fungi in *I. 4. pr. C. de Adv. div. judicum.* nullas licet adhibere fraudulentas cautelas & mendaces allegationes, sed cognitam clientum causam, quod improba sit, vel desperata, ab ea ipsis est recedendum, per *I. 14. C. de Adv. div. judicior.* Hoc si neglexerint, vel dolose causam, quam norunt injustam, susceperint, meritò poenam, quam doli convicti plectuntur, sustinent, aut parti, cui forsitan literam suscipiendam svaserunt, expensas restituente tenentur. Cum enim in maximum Reipubl. damnum vergat, cives, quotidianie litibus implicatos, pecuniam, quam alio in loco melius collocare, potuissent, processibus impendere, ad avertendum hoc malum illi homines, qui ansam saepissime iis præbent, lucri inde captandi gratiâ, ne id faciant, poenam coercendi sunt.

§. XIII. In Advocato in primis exigitur juris scientia. *I. ii. §. 1. C. de Adv. div. judicior. I. 2. C. de postul.* Inde, si per ignorantiam crassam male causæ auxiliū tule-

*De Advo-
cato.*

*De Advocato
per igno-
rantiæ vel
culpam de-
mnni dante.*

tulerit, vel parti, cui patrocinatur, per culpam dannum intulerit, actione in factum tenetur. *arg. §. fin. in fin. J. del. Aquil.* ratio est, qvia nemo id affectare debet, in quo vel intelligit, vel intelligere debet, infirmitatem suam aliis periculosam futuram. *l. 8. §. i. ff. de l. Aquil.* Dolendum vero, Advocatos hodie plerumque impunè ferre, si Clientibus per negligenciam vel imperitiam nocent, unde accidit, litigantes justissimâ sæpius causâ cadere, qvod minimè ferendum est, sed malo huic occurrentum, qvod efficerent possent Judices, si hanc pœnam per actionem in factum, à parte læsa petendam, introducerent, ut Patroni aliorum lites vel majori diligentia tractarent, vel imperitiores honorabile Advocatorum munus, cui impares sese credunt, affectare deterrentur.

*De Advoca-
to in ju-
dicio con-
vivianta.*

TH. XIV. Advocatos ratione, non probris, in judicio certare decet. Hinc illi, qui se ab injuria non temperant, sed in licentiam convitiandi, & maledicendi temeritatem prorumpunt, opinionis suæ imminutionem patiuntur, per *l. 6. §. i. C. de Postul.* Multos infames numerares, si pœna hæc hodie in usu esset. Quid enim compluribus Advocatis est usitatus, qvid suavius, qvâ in adversarium, ejusque patronum cavillandô & injuriandô invehi? qvâ ræsæpius parum vel nihil, qvod ipsam jurgii causam concernit, deducitur, imò ab utriusqve partis Advocatis non rarò id unicum studiô intenditur, ut eo diutiüs processus protealentur, ipsisqve liceat ulterritus loculos litigantium emungere, qvorum turpisimas

simas technas Judex facilè scrutari, easque, si vellet,
valorem dictæ pœnæ tribuens, abolere posset.

S. XV. Postquam attulimus pœnas Juris Rom. in personas, judicium constituentes, si officiō non rite fungantur, sanctitas, earumque utilitatem, Reipubl. nostræ, si applicarentur, profutaram exposuimus, ordo nos fert ad pœnam, dolosè cum aliis contrahentes excipientem. Romani quippe, uti in plerisque naturalem æquitatem sunt secuti, ita & in contractibus naturale præceptum, neminem esse lœendum, observari voluerunt, & contra illud peccantes, aliosque contrahendō decipientes, si doli convincebantur, & eapropter condemnabantur, infamia notārunt. I. I. I. 4. §. ult. ff. de His, qui not. inf. I. I. §. 4. ff. de Dol. mal. Hanc infamia pœnam decipientibus hodiē non esse irrogandam, ex ea ratione videtur statuendum, qvia infamia longè gravior est hodiē, atque olim, cum infames ab honestis collegiis excludantur, & sic vitæ subsidiis qvodammodo priventur. Schöpf, ad ff. tit. de His qui not. inf. num. 18. ibique alleg. Sed, qvia iniqum est, dolum esse impunitum. I. 4. §. 2. ff. de Noxal. Act. & cum detimento alterius lucrum, I. 12. ff. de Dol. mal. I. 134. §. I. de R. I. Nectolerandum, homines ingenuos & simplices cum aliis, qvos sibi similes putant, contrahentes ferè ubique defraudari, præterea etiam Christianos dedecet, tam nocivum societati humanæ virus minori, qvam Gentiles fecerunt, poena afficere, nulloque medicamentō exacerbatum hoc contrahendi vulnus melius sopiri potest, qvam dicta infamia pœna

*De Pœna
dolose con-
trabensiū.*

pœna, merito illam in foro nostra recipiendam arbitror. Cum tamen fama bona thesaurus inæstimabilis, & maximum bonum sit. *Barbos Loc. commun. voce Fama.* imò vita & fama pari passu ambulent. *Simon in præf. Acad. part. I. diff. 2. cap. 9. pag. m. 162.* cautè hanc in re procedatur, & legitimæ adhibeantur cautelæ, quæ sunt, ut (1.) actio doli, tanquam subsidiaria, non detur, si alia competit. *I. I. §. 4. ff. de Dol. mal.* (2.) Si modica sit summa *I. 9. in fin. ff. eod.* (3.) Ultra biennium non extendatur. *I. ult. C. eod.* Nec (4.) contra personas, quibus singularis reverentia debetur, v.g. parentes, patronos, vel ab humili adversus eum, qui dignitate excellit, instituatur. *I. II. §. 1. ff. eod.*

*De tutore,
res pupilli
dolosi ad-
ministran-
tiis.*

TH. XVI. Sicut in veris, ita & in quasi contractibus propter dolum damnatus famâ privatur. Exemplum nobis sit tutelæ administratio, quâ tutor ad personam & res pupilli fideliter gubernandas obligatur. *§. 2. f. de Obl. quæ qu. ex contr. nasc.* Quam ideo præ cæteris quasi contractuum speciebus elegimus, quia pœna infamiae, dolosis tutoribus dictata, singulari æquitate atque utilitate reliquis præeminet. Cum enim naturali juri maximè conveniat, ut is, qui perfectæ ætatis non est, alterius tutela regatur. *§. 6. f. de Atti. tut.* Magistratum quoque officium sit, pupillis omnibus modis prospicere, & tutores, qui pupilos, eorumque bona tueantur & defendant, constituere, constitutos autem, si, numeris immemores, in impuberum bona grassentur, gravi pœna afficere, Romani utrumq; observarunt, & tu-

& tutorem, ob dolū remotum, dignissimam flagitiū
suō pœnam, nimirū infamiam, subire jussérunt. §. 6.
J. de *Susp. tutor.* Non quidem diffitendum, varias in
Germania nostra constitutiones, qvas vid. ap. *Simon.*
in præf. Acad. part. i. diss. 19. membr. l. t. b. 18. & seq. pro
pupillorum favore prodiisse, & multa Juris Rom.
capita, tutelas concernentia, per easdem in melius
formata fuisse, v. g. de Jure Rom. rationes à tutorib⁹
per actionem tutelæ non nisi finitā tutelā peti po-
tentia, l. 4. pr. l. 9. §. 4. ff. de *Tutel.* & *rat. dijstr.* §. 7. J. de
Attil. tut. Per Rec. verò Imp. de *An. 1548.* it. per *Ord.*
Polit. de *An. 1577.* tit. 32. §. Item dæß er. ad ductum
Juris Canonici in *Clement.* cap. 2. §. 1. de *Relig. Dom.*
singulis annis tutores ultrò rationes offerre debent;
quia tamen id ultimum cum maximo pupillorum
damno negligi solet, nec tutorum, qui pupillis de-
bent parentum loco esse, dolosæ machinationes se-
verâ satis pœnâ reprimantur, contra iudicis fit, pu-
pillos à tutoribus circumveniri, &c., dum impu-
niti manent, ad dolos ulterius exercendos magis
magisqve animari, siquidem plurimis ea, qvæ
minorum sunt, impie in se vertere amabilis & appe-
tibilis res est, uti habet textus in *Nov. 72. cap. 6. infamiae*
pœnam nostri Judices dolosè tutelam administranti-
bis, ideoq; damnandis, non facile remittant, ut unius
pœna, met⁹ possit esse multorum, secundum l. i. C. Ad
L. Jul. Repet. & salvæ maneant facultates pupillorū,
qvibus, dum ob parentes suos, in tenera adeð. ætate
amissos, jam satis miserabiles sunt, afflictio non est ad-
denda. *cap. 5. X. de Cler. agrot. arg. l. 4. §. 2. ff. ad l. Rhad.*
C de

*de Faet. l. 28. infin. C. de Episc. Aud. l. 9. §. fin. ff. ad h
Pomp. de Parricid.*

De Furtis.

TH. XVII. Pervenimus tandem ad delicta, quæ vel vera vel quasi delicta sunt. Quasi delicti speciem supra in Judice, per imprudentiam male judicante, habuimus. Vera rursus vel publica, vel privata, vel popularia, vel extraordinaria sunt. Delictorum privatorum poenas leviter attingemus, cum pleræque adhuc hodiè in usu sint: nam furtum parvum non qualificatum, si fuerit manifestum, punitur quadrupliciter. *Const. Crim. art. 158.* Si non manifestum, duplo, qvod aetori adjudicandum venit. *Const. Crim. art. 157.* Cur vero in furto qualificato, qvod nimis cum singulari effractione, vel armata manu, vel cum ascensione seculi committitur, gravior poena, patibili scilicet, juxta *O. Carol. art. 159. & seq.* obtineat, ratio in aprico est, qvia tales homines, via alterius domum introeuntes, tranquillitatem Reipubl., in qua domus cuique tutissimum refugium & receptaculum esse debet. *l. 18. ff. de ius voc.* maximè turbant, animumque etiam habere presumuntur, qvos cunque resistentes, ut plurima exempla id comprobant, occidendi. Et cum hoc crimen valde invalescere incipit, summo jure gravior poena, secundum regulam crescentibus delictis, crescant poenæ, ejusmodi furibus prescribitur, qvod nec Juri Rom. contrariatur, ubi & criminaliter furti agere permittitur. *l. 3. ff. de Priv. del. l. 56. §. i. l. fin. ff. de Furt.* Poenam tamen suspendii hodiernam justam, & æquitati congruam esse, licet furtum de Jure

Jure Divino poena dupli vel quadripli tantum pleteretur. *Exod. XXII, 1. & seqq.* affirmare non dubito cum *Hopp. ad §. 5. J. de Obl. quæ ex del. nasc. verb. tam ex servi pag. m. 744. conf. Subd. diff. 16. ad Iust. aphor. 36. & seqq.*

TH. XVIII. In reliquis privatis delictis nec hodie praxis à poena Juris Civilis recedit. Damnum enim passus ex L. Aqulia contra illum, qui damnum injuriæ infert, agere, & injuriatus easdem, quas olim habebat, actiones contra injuriantem instituere potest. Novum præter has moribus remedium injurias vindicandi introductum, & per *R. I. de An. 1530. §. Item als iste etliche Zeit her. atque Ord. Cam. p. 2. c. 28. §. Und sonderlich seheen. comprobatum est, nempe actio ad palinodiam, sive recantatoria, quæ non facile est admittenda, quia, etsi non est famosa, minus tamen honorificum est, semel dicta revocare, &, se mentitum esse, quasi confiteri, sicutque recantantes re ipsa & opinione hominum non effugient infamiae notam. l. 2. ff. de Obseq. Extrajudiciale etiam injuriatis remedium competit videlicet retorsio, in continentia facienda, & in naturali isto prætoris edicto, quod quisque juris in alterum statuerit, ut ipse eodem jure utatur, fundata. *Mollenb. cent. 3. div. 69. num. 2.* Id tamen monendum, actione injuriarum olim condemnatos infamiam quidem secutam esse. l. 1. l. 4. §. fin. ff. de His qui not. inf. l. 10. l. 18. C. Ex qu. cauf. inf. irrog. l. 7. pr. ff. de Injur. l. 7. ff. de Publ. jud. Sed apud nos famam iis reservari solere, non ex ea tantum ratione, quam supra diximus, quod hodie infamia gravior sit, quam*

Pœna injuriante.

olim, verū etiam, qvia Christianis, qvi, adhortante Christo, inimicos quoque suos diligere debent, tantā contra proximum vindictā uti, eumque ob levem sēpe injuriam famā privare, non convenit. Hinc receptum passim est, ut famā non reservatā, locus sit, appellationi. *Mev. part. 5. dec. 367.* Imò famam semper reservatam hodiè videri, multi recentiores volunt Doctores. *Schilt. Exerc. 10. ad ff. th. 32. in fin.*

*De Rapi-
na.*

TH. XIX. Delicta privata pleraque hodie usitatā Romanis pœna coērceri, supra th. 17. dixi. Exceptio est in rapina, qvæ non amplius quadruplicē ejus, qvod per vim ablatum fuit, sed pœna capitali ferē semper puniri solet, juxta *Const. Crim. art. 126.* & distinguitur, nūm in ædibus privatorum rapina commissa sit, an in via publica: illo casu pœna gladiis locum habet, hoc vero decollati corpus insuper rotæ imponitur. *Carpzov. part. 4. const. 35. def. 1.* Hanc pœnam præ Romana magis utilem existimo, qvia publicè interest, sine metu & periculo per itinera commeari, l.i. §.i. ff. *de His qui effud.* viisqve publica securitas debetur. *Gotbofr. in not. add. l. lit. 6.* qvæ non melius & facilius præstari potest, qvām securitatis publicæ violatores capitali pœna multandō.

*Pana co-
rum, qui
propria
autoritate
res alienas
occupant.*

TH. XX. Huc refero pœnam in l. 7. C. Unde vi. Junct. l. 13. ff. *quod met. cauf.* illis statutam, qvi res alterius privata autoritate ablulerunt vel occuparunt, ut res ablatas vel occupatas restituant, dominiumque earum, si habuerint, amittant, si domini non fuerint, illarum æstimationem solvant. Hanc legent in praxi adhuc obtinere, affirmant *Menoch. rem. 9.* *recup.*

recuper. poss. num. 9. Gutierrez. lib. i. pract. qvæst. cap. 77.
 Hillig lib. 15. cap. 30. lit. B. Pruckm. p. 2. cons. 6. n. 37. qvi
 etiam secundum hanc legem judicatum esse refert ex
Molin. de Just. & *jur. tr. 2. disp. 16. num. 10.* imo adhuc
 secundum hanc in iis judiciis sententionandum esse,
 in qvibus non probari possit, hanc L. pœnam per
 consuetudinem esse sublatam, docet *Mer. p. 1. dec. 95.*
 Hisce tamen contradicunt, & contrarium asserunt
Mollenb. cent. 3. divis. 60. add. II. Struv. in S. J. C. Exerc.
45. tb. n. 4. ibique allegati Dd. Sed perpendamus
 hujus legis justitiam, ut ea perspecta appareat, num in
 judiciis, ubi contraria consuetudo viget, recipi me-
 reatur. Postquam judicia fuerunt constituta, leges-
 que, ad qvarum normam homines suas actiones
 componerent, in Republ. latæ, nemini amplius con-
 ceditur, qvod in propria causa Judex sit, sibiqve ipsi
 jus dicar. *I. un. C. Ne quis in sua caus. jud.* Ubi enim re-
 medium datur ordinarium, non conceditur extra-
 ordinarium. *arg. l. 16. pr. ff. de Minor. l. 9. pr. ff. de*
Edend. l. II. ff. de Carbon. edit. Hinc sequitur, priva-
 tis concedendum non esse, qvod per Magistratum
 publice fieri potest, imo debet, ne occasio sit majoris
 tumultus faciendi. *l. 176. pr. ff. de R. I.* In qua lege
 causa ponitur, nimirum metus, ne, si qvilibet propria
 autoritate jus suum perseqviri veller, tumultus ac sedi-
 tiones exinde oriантur. Eleganter hanc in rem lo-
 quitur *H. Grot. de J. B. & P. l. l. c. 3. §. 1.* Cum tamen, ait,
 multò sit honestius, & ad quietem hominum conduc-
 bilius, ab eo, cuius nihil interfit; rem cognosci, qvam
 homines singulos, nimium sepe amantes sūs, quod jus

putant, id manu exequi, tam laudabili instituto obsequendum, ipsa dictat equitas & ratio naturalis. Qvandoqvidem ergo valde necessarium est, eum, qvi jus in alterius re prætendit, illam per Judicis sententiam accipere, sine metu pœnarum verò ferocia plerorumque hominum ingenia ad obedientiam, legibus præstandam, adigi nequeunt, dictam pœnam, in l. 7. C. Unde vi. & l. 13. ff. qvod met. cauf. fundatam, in provincias Germanicas (ubi pessimus mos, alium vi de possessione alicujus rei dejiciendi longè latèque increbuit, & exempla, qvanta hinc incommoda sequantur, sufficenter docent) qvando nempe consuetudo in contrarium obtinet, ad eradicandum illud malum recipiendam esse autumo, firmatus per verba, apprimè hoc congruentia, Dn. Presidis, qui diff. 4. de Valor. Digest. l. 4. §. 2. in fin. ita ait: Cum hæc sanctio jam LL. Wifigothorum stabilita, & ita dudum, antequam ipsum Jus Civile reciperetur, in Germania observata fuerit, pro valore harum LL., Reipubl. tranquillitati maximè inservientium, pronunciari debet.

Pœna adulterii.

Th. XXI. Delictorum publicorum pœnas quasdam allaturi, incipiems ab adulterio, qvod est violatio thori alieni, & non aliter, nisi in conjugatam committitur. l. 6. §. 1. l. 34. §. 1. ff. ad l. Jul. de Adul. l. 10. pr. de V.S. Nam maritus, cum soluta rem habens, non ut adulter, sed ut stuprator punitur, per alleg. LL. In eum verò, qvi cum uxore alterius, sive maritatus sit, sive solitus, concubit, pœna capitis per L. Julianum de adulteriis est statuta. §. 4. f. de Publ. jud. l. 30. C. ad l. Jul. de adult. Nov. 134. cap. 10. Idqve ideo, qvia

qvia (1.) varia crimina in adulterio concurrunt, injuria sc. qvam patitur is, cuius connubium ita fœdatur, corruptela & confusio liberorum, dum non distingui potest, qvisnam revera pater sit ejusmodi filii adulterini. (2.) Adulterium inter omnia peccata ferē est gravissimum cap. 16. cauf. 32. quæst. 7. nec mitius, qvām homicidium puniri debet. Nov. Leon. 32. (3.) Naturā turpe, l. 42. ff. de V. S. & apud plerasque gentes summō odiō habitum, uti Laclanius, à Gotbofr. in not. ad d.l. alleg. refert, qvi ait: *Corrumperem alienum matrimonium, etiam communi gentium jure damnatur.* (4.) Deniqve hæc pœna cum Jure Divino concordat. vid. Exod. XXII, 10. Deut. XXII, 22. Hodie tamē crimen hoc multis in locis leniflissimæ subjacet pœnæ, ut non ineptē cum Juv. Sat. 2. ¶ 37. exclamare qveas:

ubi nunc lex Julia? dormis?

Excusare qvidem aliqui volunt pœnæ capitalis abrogationem, quod olim, etiam apud Judæos, licitum fuerit, uxorem, qvæ displicebat, à se divertere, aliam qvæ ducere, imo plures uxores uno eodemqve tempore habere; qvod cū nostris temporibus vetum sit, & sæpius contingat, virum cum una uxore contentum esse non posse, non iniquè fieri, mitius etiam hodie cum adulteris procedi. Sed respondeo, qvod Christiani, qvibus major verbi divini relatio in N. T. facta est, ad majorem qvoqve obedientiam, virtutesqve magis colendas obligentur: insuper plurimorum maritorum intemperies ex eo nascitur, qvia sciunt, qvod exigua, & qvam facile

to-

tolerare queant, pœna post patratū scelus afficiantur, imo superius & mox dicta polygamiam, nō adulterium involvunt. Qyod si verò secundum Jus Civile, per *Conf. Crim. art. 120.* confirmatum, & Jus Divinum hac in re pronunciaretur, non dubito, quin complures, aliorum matrimonium conspurcare soliti, libidinem suam, ne capitis periculum sustineant, compescere paratisimi sint futuri. Qyanquam tamen imbecillitas humana duritatem hujus pœnæ quodammodo lenire jubet.

Fœmina in adulterio non mitius sunt puniendae quam mares.

TH. XXII. At, quare secundum *Nov. 134. c. 10.* & *Autb. sed hodie. C. ad L. Jul. de adult.* fœminæ, in adulterio deprehensæ, non æquivali cum masculis poena, nimirum mortis, plectantur, sed fustigatae in monasterium detrudantur, ea ratio mihi non sufficiens videtur, quod in delictis fœminarum imbecillitati aliquid sit condonandum, & mitior circa eas sententia ferenda, cum propter infirmitatem sexus minus ausuræ præsumantur *l. 5. §. 3. C. ad l. Jul. Maj. ibique Gotbofr.* Id enim in aliis quidem delictis, non tamen in adulterio locum invenire potest, quia mulieres ut plurimum ansam & occasionem præbent, multisque blanditiis viros honestos, & à tali criminis alias multum abhorrentes, in retia sua alliciunt. Cum itaque causa principalis existant, non video, cur ipsis sit connivendum, & de legis rigore aliquid remittendum. Contrarium sane præcipiunt textus Juris Divini in præced. th. allegati, quibus magis stare oportet, quam constitutioni Justiniani, qui nimium forsitan morē gessit Theodoræ suæ, quam participem con-

confiliorum habuit. *vid. Nov. 8. cap. i.* & qvæ singulari affectione mōta, fœminino sexui beneficium qvod-dam procurare voluit. Hac in re tamen non est cul-pandus Imp., cūm, Augustas à Principe in consilium assumi, jus receptitum fuerit & antiquum, uti testa-tur *Gotbofr. ad d. Nov. c. i. lit. iii.*

TH. XXIII. Pergimus ad pœnas, iis applican-das, qvi finem Reipubl. (qvi est, ut qvisque tuto & sine omni metu rebus suis vacare possit) evertere conantur, idqve fit per vim, vel publicam vel privatam. Qvicqvid enim per vim fit, aut in vis publicæ, aut in vis privatæ crimen incidit. *I. 152. ff. de R. I.* Publica vis dicitur, tūm à persona, vel agente v.g. si à persona publica, potestate sua ab utente, vis infertur. *I. 7 ff. ad l. Jul. de vi publ.* vel paciente, si privata persona ad-versus Magistratum vim exerceat. *d. l. 7. in fin.* tūm à modo, si armata manu privati sese invicē infestant. Vis privata leviori committitur violentia, cui facile resisti potest, exempla *v. in l. 2. l. 7. & 8. ff. ad l. Jul. de vi priv.* Illa vis olim deportatione, *§. 8. J. de Publ. jud. & interdum, variantibus circumstantiis, morte, v. l. pen. pr. ff. ad l. Jul. de vi publ. l. 6. C. eod.* hæc confiscatione tertiae bonorum partis puniebatur. *l. i. pr. l. ult. ff. ad l. Jul. de vi priv.* Hodie extraordinariæ pœnæ crimina hæc subjacere Dd. communiter asserunt, qvod qvi-dem verūm, sed non sufficit ad coarctandam multorum hominum malitiam. Ergo, cūm hodiè loco deportationis damnatio ad triremes sive perpetua, sive temporalis dictari soleat, *Gotbofr. in not. ad l. 10. §. fin. ff. ad l. Jul. de vi publ. lit. m. b.* (qvanquam hæc in

Germania infreqvens) vel fustigatio & perpetua relegatio, Schöpf. ad ff. tit. de interd. & releg. n. 3. vel etiam banuum imperiale Mollenb. cent. I. div. 71. lit. c. Reipubl. tranqvillitas maximè firmabitur, si una harum pœnarum, ut eò melius civitates malitiosis hominibus purgantur, vis publ. reos excipiat, vis privatae autem damnati tertia bonorum parte plectantur.

*De Ambi-
tione.*

Th. XXIV. Sub libera adhuc Republ. Romani gravem pœnam, infamia nempe & centum solidorum, in eos statuebant, qvi, corruptis suffragiis, honores sibi acqvierebant. I. un. 6. 1 ff. ad L. Jul. de Amb. postea verò, amputata libertate, cum Principes ipſi creandorum Magistratum curam habere inciperent, cessabat d. I. un. in pr. qvo etiam alludit Juv. Sat. 10. vers. 77.

jam pridem, ex qvo suffragia nulli

Vendimus.

In liberis Imperii Germanici civitatibus pœnae hujus introducuntur. Etio valde necessaria videtur, ubi munera & honores adhuc hodiè per suffragia conferri solent. Licet enim Hahn. ad W. tit. ad L. Jul. de Amb. affirmet, hanc pœnam in civitatibus Imperiali. usu obtinere, videmus tamen, multarum consuetudinem huic contrariari, in paucissimis verò in crimen ambitus, uti decebat, inquiriri. Hinc evenit, viros læpē doctissimos, qvi patriæ suæ maximo possent esse commodo, præteriri, ignaros, ignavos cōtra, si modo habeant, unde avaritiae Patronorū satisfaciant, ad summas dignitates evehi. Non improbandum itaque consilium Horatii, qvi l. 1. Epist. 1. v. 54. & seq. ita canit:

O cives, cives, qværenda pecunia primum,

Virtus post nummos.

At qvia hoc modo justitiae finis, qvi est, ut suum cuique tributatur, in effectum non deducitur; (benè meritis enim præmia, non indignis, sunt conferenda, Rectores civitatum Imperialium, si animæ suæ consulere velint, crimæ hoc impunitum

nitum non relinqvant, imò Principes qvoqve, qui corruptorum ministrorum persuasionibus qvandoqve commoventur, ut insipidis, qui pro doctis venditantur, honores largiantur, hæc infamia & ioo, solidorum pœnâ ambitus reos in territoriis suis multent, qvò viris eruditis, qui vel conscientia stimulò moti nolunt, vel facultatibus destituti nequeunt magnorum ministrorum manus aurò inquinare, officia capestri spes non adimatur, aliiqve pauperes ad exantlandos studiorum labores eò magis excitentur.

TH. XXV. In ecclesiasticis crimen ambitus vocatur De Simone
nia, Simonia, à Simone, dona spiritualia ære sibi vendi petente, *vid. Aet. VIII.* nomen trahens. Hujus poena est infamia & remotion ab officio; Laicus, qui pecuniâ corruptus ecclesiasticum munus alicui procuravit, id, quod accepit, duplicatum ecclesiæ restituere tenetur. *431. C. de Episc. & Cler. Nov. 6. cap. 1. §. 9. Nov. 123. cap. 2. §. 1.* Hoc crimen, sicut antecedens, raro hodiè punitur, notante id *Dn. Praefide in Comp. Jur. Univ. cap. 7. §. 23. in fin.* imò ordinarium ferè esse solet, dum Patroni, Pastorem præsentandi jus habentes, saepius acceptare non velint, qui parentes Melchisedeci nominare nesciant, secundum notam illam historiam, ubi Candidatus Theologæ, Superintendentem certi alicujus loci accedens, rogarbat, ut in parochia adipiscenda, qvæ tūm temporis vacabat, sibi adiistereret. Promittebat id Superintendentens eò pactò, si Parentes Melchisedeci nominare posset. Candidatus post aliquot dies redibat, duosqve fasculos, unum auro, alterum argento repletum adportabat, dicens: Ille est Pater, hic Mater Melchisedeci. Qyò callido commento officium, petitum naëtus erat. Id tamen non est ferendum, nec debet in rebus divinis commercium tale exerceri. Qvoniam verò sine metu poenæ à divina Majestatis lassione plurimi homines arceri nequeunt, superior ille omni laude dignus erit, qui tam nefandum scelus abolere studet, pœnamqve infamiae & remotionis ab officio, à Jure Canonico, ubi

excommunicatio injungitur, qvoqve approbatam, vid. t. 1. X.
de Simon ejusmodi fraudatoribus, qui, doctrinæ suæ diffiden-
tes, veneranda Dei templo pecuniis expugnare audent,
inflictit, illosqve, qui tam scelerat modò thesauros sibi colligere sperant, sumnam acceptam duplicatam ecclesiæ restituere cogit.

*De calu-
minatoriū
alios dolō
de crimine
non perpe-
trato accu-
santium,*

Th. XXVI. Addemus ultimo loco poenam calumniatorum, dolosè aliquem de crimine non perpetrato accusantium. Olim poena erat inustio literæ K. l. 1. §. 2. ff. Ad S. Turpill. ibique Gothofr. Postea talionis. L fin. C. de Accusat. qvæ poenæ, cùm admodum duræ appareant, hodiè sunt abrogatae, ne scilicet quis deterreatur publicare crimina, qvæ puniri Reipubl. interest. Sed qvia hodie Advocati fisci ex officio crimina publica indicare debent, sicqve delictorum impunitas minimè est metuenda, insuper hæ poenæ causant, ne levis conditionis homines viros graves & honestos ex mera saepè inimicitia, vel invidia, vel malitia accusent, non dubito illarum receptionem svadere tali in casu, si evidenter probari possit, aliquem dolo malo alteri falsa objecisse crimina. De jure enim Romano id etiam est cautum, ne, qvi per errorem alium accusavit, in calumniatorum poenam incidat, sed absolvatur. l. 1. §. 3. ff. ad S. Turpill. Siqvidem calumniari est falsa crimina objicere. l. 1. §. 1. cod. idqve scienter & prudenter. l. 1. §. 2. ff. si mul. ventr. nom. Dolō E. presupposito, poenæ ha non amplius duræ erunt, cum notissimi juris sit, dolo hoc minum non esse indulgendum, aut ulla in parte subveniendū.

Epilogus.

Th. ult. Ad finem properandum, ne dissertationis limites egrediar. Ex recensitio Juris Rom. poenis, postqvam eartum justiciam explicavi, satis elueat, qvantum illarum receptio Germania nostra emolumentum, qvantam tranquillitatem, qvantamqve civibus, inibi degentibus, salutem parere possit. Accuratiū qvidem nobilis hæc materia fuisse pertractanda, spero tamen, B. L. ætatis meæ rationem habiturum, & cum temporis successu majores sibi profectus de me promissurum esse,

esse. Interim pro concessis viribus devotas ago gratias
D. T. O. M., tanquam fonti omnis boni, cui laus & gloria
maneat in æternum, Amen.

COROLLARIA.

1. Sponsalia priora recte præserunt posterioribus, etiam concubitu confirmatis.
2. In additione ad diem prior licitator non liberatur, si alius meliorem offereat conditionem.
3. Venditor hæreditatis etiam illa, qvæ ex jure accrescendi acqvirint, emotor præstare tenetur.
4. Omnibus bonis mobilibus & immobilibus oppignoratis, nomina non continentur.
5. In omnibus delictis gratia Principis locus est.
6. Pecuniam lustricam ad peculium adventitium, & quidem ordinarium, reserendum esse puto.
7. Cœcus qvoqve judex esse potest.
8. In donatione remuneratoria evictio est præstantia.
9. Usuras accipere nullo jure est prohibitum.
10. Capitis damnati testamentum condere nequeunt.
11. Clausula codicillaris testamentum, ubi frater præteritus, & turpis persona instituta est, in vim fideicommissi sustinet.
12. Uxor, pro marito post mortem ejus intercedens, si Scto Vellejano renunciaverit, validè obligatur.
13. Res immobiles deponi non possunt.
14. Lex Anastasiana ad debita incerta & illigida tantum pertinet.
15. In locatione operarum merces debet confistere in pecunia numerata, in locatione vtrè rerum aliæ qvoqve res fungibles mercedis loco dati possunt.
16. Creditor, cui pignus est datum ea sub conditione, ne pignus vendat, tribus vicibus debitor, se pignus alienare velle, denunciare debet, facta tria denunciationes, si debitor in mora sit, tutò illud alienare potest, nec biennium insuper expectare tenetur.
17. Uxor, qvæ dotem promisit, postea tamen non intulit, capropter domo expelli nequit.
18. Testamentum posterius rumpit prius, licet testator in priori, etiam jurato promiserit, se aliud condere nolle.
19. Si hæres scriptus, hæreditatem adire nolit, testamentum est desistutum, omniaqve legata corrunt.
20. Testamentum, tempore pestis conditum, non in perpetuum, sed tantum anno, postquam pestis cessavit, valet.
21. In testamento patris privilegiato, si extraneæ personæ legatum ipsisqvat, duo testes sufficiunt.

Nobilissimo Eruditissimoqve Dn. RESPONDENTI.

S. P. D.

P R A E S E S.

Q Vam primū ad Universitatem nostram, relictis Marpurgensium Musis, accessisti, singularem in Te diligentiam, cum summa morum suavitate conjunctam, qvin & spem, præclaræ cujusdam, & ad majora natæ, indolis obser-vavi. Neqve etiam spes illa augurium meum fefellit. Qvod enim in collegiis tum apud me, tum apud Celeberrimos facultatis meæ Antistites habitis, laudan-dam ostenderis industriam, & meo aliorumqve testi-monio abunde constat. Qvod vitam, legibus tum decori tum academicis conformem, gesseris, omnes norunt, qvicunqve regulas honesti & decori norunt. Præterea in oppositionibus publicis singularem ostendisti parrhesiam, & judicii subacti acrimoniam. Restabat, ut hanc ingenii & eruditionis Tuæ vim publico qvodam monumento demonstrares. De-monstrasti hoc præsenti, qvam nuper mihi obtulisti, dissertat, de Pœnis qvibusdam Juris Romani in Ger-maniam recipiendis, qvam proprio marte elaborasti, neqve enim vel verbum huic addere necessum duxi, cum omnia pro ætate tua satis docte & terse a Te sint cõcepta. Qvare de tantis Tuis virtutib⁹ & eruditione insigniori Tibi Tuoqve Dn. Parenti Consultissimo animitus gratulor, iisqve qvævis faulsta & felicia appre-cor. Faxit Deus, ut, absolu-to, qvod adhuc supereft, studiorum curriculo, maxima Jurisprudentiæ & patriæ commoda feras, atqve præclarum Reipubl. & veræ cujusdam juris scientiæ ornamentū existas.

Vale, &c, qvod facis, me amas.